List 23. **NOVICE** Tečaj XXXVII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 4. junija 1879.

Obseg: Opis nekaterih sadnemu drevju škodljivih mrčesov. — Karbolna kislina v vrtnarstvu. — Gospodarske skušnje. — Neposredni (direktni) davki. — Vodilo za državne volitve. — Gospoda Dežman in vitez dr. Kaltenegger v ustavoverskem zboru ljubljanskem — in pa grof Hohenwart z centralnim volilnim odborom dunajskim. — Slovensko slovstvo. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Opis nekaterih sadnemu drevju škodljivih mrčesov.

A. Gosenice.

1. Cvetna zavijavka, zimski pezdic (Frostnachtschmetterling, Geometra brumata, *Lepid.*) je metulj moljaste vešaste podobe z en centimeter dolgim životom. On (mandeljc) ima štiri popolnoma razvite flafutice med tem, ko se pri babici le mali nastavki tistih nahajajo, s katerimi letati ne more. Njegove sprednje flafutke so rumeno-rujave barve, prepreženе z več cikcakastimi črtami, a zadnje so pa blede; on meri čez razprostrene flafutice do $2^3/_4$ centimetra širjave. Nastavki njenih flafutic so nekoliko temnejše barve od manjdeljčevih in imajo srčasto podobo. Šesteronožni život metuljev ima na hrbtu devet počeznih obročkov; njegov spodnji del je nekoliko svitleje barve nego zgornji. Gosenica njegova je iz početka $^2/_3$ centimetra dolga, rujava in gola; po prvem levenji postane rumenkasto-bledo-, po drugem pa temno-zelena. Ob zadnjem levenji doseže 3 centimetre dolgosti. Svitleje in temneje črtice potezajo se po dolžini celega njenega života; nog ima 20. Njena buba (mešiček, zapredek) je rumeno-rujava in ima na koncu 2 na zvunaj zakrivljena špička.

Kakor hitro v jeseni hlad nastane in zmrzovati prične, izleze ta metuljček iz svoje bube, obletuje po noči drevesna debla, na katerih proti drevesnemu vrhu lazečo babico oplodi. Po oplodbi znese babica od 250 do 300 podolgasto okroglih, iz početka bledo-zelenih jajčic, ki pa pozneje rumeno-rudeča postanejo. Jajčica svoja polaga v razpokline deblove skorje, mah na vejah, a najraje pa v kôte popkov — po več skupaj — eno poleg druzega. V začetku pomladi izlezejo iz jajčic male gosenice, katere se nemudoma v cvetne popke zarinejo, v katerih ostanejo dotlej, da je cvetje in listje za njihovo požrešnost dovolj razvito, kar se vse skupaj zaprede in v pajčevino zavije. Kolikor veča postaja gosenica, toliko bolj je tudi požrešna; od popka do popka lazi in cvetju naredí velikansko škodo. Če je ta gosenica drevo več let zaporedoma močno napadala in cvetja oropala, se slednjič osuši. Severno stran drevesa navadno bolj ljubi in napada nego južno. — Dovolj godna gosenica spustí se raz drevesa po pajčevinasti nitki na zemljo, kjer se v bližini debla pod rušo zabubi, kar se konec meseca maja ali pa še le iz začetka junija godí, — od kodar v jeseni (navadno meseca oktobra ali novembra) kot nov metulj izleze.

Zatirati more se ta mrčes le kot buba in kot metulj vspešno; gosenic po visokem sadnem drevju raztrešenih iskati in moriti, bilo bi skoraj popolno prazno delo.

Uničevanje bub doseže se z malim trudom in vspešno s tem, da se ob času od meseca junija pa do oktobra zemlja okoli sadnih dreves kake $^2/_3$ metra od debla naprej globoko in dobro prekoplje; tako spravijo se bube, katere le plitvo tičijo v zemlji, globočeje pod zemljo, metulji, izvalivši se, pa ne morejo do površja in v zemlji poginejo.

Uže izlezli metulji pokončujejo se najzdatneje s tem, da se v začetku meseca oktobra, ko začnó metulji o mraku sadna drevesa obletavati, $1^1/_3$ metra visoko nad zemljo napravijo iz močnega papirja na gladkem kraju debla široki navzdol obrnenemu lijaku (trahtarju) podobni pasi, kateri morajo na znotranji strani s kako lepljivo tvarino namazani biti. Najboljše za to je sledeče mazilo: Vzame se 1 funt črne smole, kakoršna rabi se za osmoljenje sodov, $^1/_2$ funtov gostega (rektificiranega) trpentina in $^3/_4$ funta lanenega olja; to se skupaj pomeša, in mazilo je gotovo. Papirnati, lijaku podobni pas priveže se na drevesno deblo tako, da po deblu na drevo lazeče babice pod privezo nikjer skozi zlesti ne morejo. Ker pa babice letati ne morejo, ostanejo prilepljene in vjete na spodnji, namazani, od debla viseči strani papirja, kjer kmalu poginejo. — Ta papirnati pas mora se pa na spodnji strani najmanj vsakih 8 dni, in če se je na-nj uže veliko metuljev prilepilo, tudi v krajšem času iznova namazati, da vedno lepljiv ostane.

Pri starih sadnih drevesih z debelo mrtvo, trdo in zeló razpokano skorijo pa ni treba papirnatega obroča, ker se taka skorija brez vsake poškodbe drevesa kar naravnost sama z navedenim mazilom po deblu dobro namazati sme.

Kot dobro lepljivo mazilo v povedani namen more se tudi premogov katran nekoliko s trpentinom ali pa lanenim oljem pomešan vspešno rabiti.

Veliko vrednost premogovega katrana (Steinkohlentheer) znana je uže tako skoraj vsem sadjerejcem za drevesne rane in poškodbe, izuzemši one pri požlahnovanji načinjene.

Tudi obloge z v petrolej pomočenimi platnenimi cunjami cvetno zavijavko od sadnega drevja kolikor toliko odganjajo.

Razen teh dosedaj navedenih pokončevalnih pripomočkov proti imenovanemu, kakor tudi še proti drugim brezštevilnim, sadnemu drevju škodljivim mrčesom je pa gotovo eden med boljšimi tudi ta, da se v začetku spomladi mrtva koža, mah in druga nesnaga raz debla in drevesnih vej dobro ostrže, vse stare rane in globinice čisto osnažijo (ne le po deblu, nego tudi po vejah) in se dobro zamažejo, ter se potem celo deblo z apnom in pepelom — ali pa z apnom in ilovico pomešano — dobro pobeli. S tem načinom uniči in pokončá se brez števila mrčesnih jajčic in bub, katera v skorjinih razpokah tičijo.

Temu metulju zeló podoben je tako zvani „veliki pérni zavijač" (der grosse Frostnachtschmetterling; Geometra defoliaria. L.), kateri razen sadnega drevja tudi drugo listovje napada. Ta metulj je nekoliko veči od unega, njegova barva je bolj rumenkasta. Gosenica je svitlo-rumena, ima po hrbtu rujavo-rudečo paso ali progo. Buba je rudeče-rujava in ima na koncu samo po en špiček. V vsem drugem sta si z unim popolnoma enaka. Zato se končuje prav tako.

(Dalje prihodnjič.)

Karbolna kislina v vrtnarstvu.

Karbolna kislina (Carbolsäure), ki se v vsaki apoteki dobiva, je za pokončevanje škodljivega mrčesa po pravici hvaljeno sredstvo. Se ve da sama na sebi bila bi premočna; pokončala bi tudi rastline, katere ravno varovati hočemo škodljivcev. Zato se mora s toliko vode stanjšati, da za rastline uničevalno moč zgubí. V ta namen so se razne poskušnje s karbolno kislino že delale. Prva skušnja se je naredila tako, da so 1 del karbolne kisline zmešali z 20 deli vode. Ta zmes se je pustila 24 ur stati, da se je še bolj razkadila in oslabila, predno se je rabila. Na vrhu te zmesi se je prikazala tanka oljnata plast, ki je vsako rastlinsko snovino popolno in hitro umorila. S to zmesijo ni bilo toraj nič početi; razlita po gredici z redkvijo in zeljnasimi sajenicami, ki so jih zeljske bolhe hudo nadlegovale, je pokončala rastline in mrčes. Tudi raztoplina z 1 delom karbolne kisline in 50 deli vode bila je še premočna. 1 del karbolne kisline in 100 delov vode — to je bilo primerno in pravo. Poginilo je za njo vse mrčesje in rastlinam ni nič škodovala. Vsigdar pa je treba oljnato kóžico, ki se vrh raztopljine naredí, odstraniti, in potem še le škropiti. Jednokratno škropljenje je rešilo vse gredice zeljnih bolh, listnih uší in črvov; prav majhna trohica te raztopline, ki se je na mravljišče valila, je drobno živalico na vrat na nos iz mravljišča pregnala. Črešnjevo drevo, katerega zreli sad je mravlje močno na-se vlekel, bilo jih je v kratkem rešeno, ko se je deblo s karbolno raztoplino pomočilo; vendar pa so se v 3—4 dneh zopet jele zbirati, ko je duh karbolne kisline zginil. Še le, ko se je volnat trak v karbolno kislino pomočen okoli debla ovil, so bile mravlje za zmirom odpodene. Tudi razni drugi mrčesi se dajo s to raztoplino pregnati, posebno listne uši, ki so rastlinam in drevju mlajšemu in starejšemu zeló na škodo.

Gospodarske skušnje.

* *Kdaj je najbolje les sekati?* Da je les pozimi posekanih dreves bolj trden in trpežen memo poleti posekanega, to je sploh znano; al manj znano je, da tudi vsak pozimi sekani les ni v trpežnosti enak, in zakaj ne? — Časnik „Hamburger Gartenzeitung" poroča o skušnjah, pred več leti napravljenih v Brnu v Švici. Tako, na priliko, so se smreke enako debele, enako stare, enako zdrave in na istem kraji rasteče, pa meseca januarija posekane, za 12 odstotkov manj močne skazale, ko so jih obložili z enakimi težami, — une meseca februarija posekane pa za 20 odstotkov in une marcija meseca posekane celó za 38 odstotkov slabeje, kakor tiste smreke, ki so jih decembre meseca posekali. Smreko, katero so položili v vlažno zemljo in ki je bila meseca februarija posekana, so našli že čez osem let gnjilo, druga pa, ki so jo v enako zemljo decembra meseca položili, je bila po preteku 16 let še trdna in močna. Platišče na kolesih iz bukovega lesa, ki je bil meseca februarija posekan, je bilo uže čez 2 leti za nič, uno pa, iz bukev, meseca decembra posekanih, je trpelo celih 6 let. Meseca decembra posekani les ne spušča mokrote skozi se, v druzih mesecih sekani les pa toliko bolj spušča mokroto, kolikor pozneje je posekan. — V muzgi sekani les je veliko manj trpežen memo onega, ki je bil pozimi sekan. Ob času zimskega pokoja se v rastlinah, posebno v drevesih, vsedejo tiste snovi, ki se jih rastlina za živež prihrani, v sredici drevesnega debla; te snovi se pa ob času muževnosti zopet stanjšajo in služijo kot prvi živež na novo oživljeni rastlini. Te reservine snovi obstajajo največ iz štirke, katera se v posameznih celicah rastline v podobi majhnih zrnic nabira. — Po skušnjah Francoza Prilleux-a se dá s pomočjo joda izvedeti, katera drevesa so bila pozimi sekana in katera ne. Če se namreč les po čez prežaganega debla pomaže z jodom, v vodi raztopljenim, se prikažejo stremeni stržena (Markstrahlen) in pa še na druzih mestih lesá plavočrnikaste črtice na dnu po jodu rumenkasto barvanih celicah lesá. Pri lesu pa, ki je bil v polnem soku sekan, se pa cela plošča po jodu prikaže rumeno pobarvana; strženovi stremeni se pa od druzega lesa ločijo po tem, da so svitlejše rumeni.

* *Kako predenico (Flachsseide) na deteljiščih zatreti.* Predenica dela veliko škodo deteljičšem. Vendar pa te velike škode nikdo drug ni kriv, ko lahkomiselni in nemarni kmetovalec. Res se mora človek dostikrat čuditi mirnosti marsikaterega poljedelca, s katero gleda, kako se predenica širi in od dne do dne veče prostore najboljše krme pokončuje. Star skušen kmetovalec priporoča, naj se steblovje deteljno s predenico vred ali s srpom ali koso trdno pri tleh poseče, prostor potem precej na debelo z dobrim kompostom (mešanim gnojem) pokrije in trdno stepta. Detelja sama res da ne požene skozi kompostno plast. Vendar kompost ima pogosto v sebi travina semena, ki se jim pasji rep pravi ali pahovka. Ta poženejo in potem nadomestijo primanjkljej detelje. Kdor nima komposta pri rokah, naj mesta, na katerih predenica raste, do dobra poseče s srpom ali koso, jih potem z nasteljo dobro potrosi, s petrolejem polije in zažge. Ali pa se pokošeni prostori globoko prekopljejo in s travnim semenom posejejo. Detelja je sicer vsakokrat na takih mestih izgubljena, al trava jo nadomesti. Kedar se za časa skrbi, da se predenica zatare, izguba na detelji ni velika. Kjer imajo ovce, je take prostore dobro z ovcami popasti, samo, da se ovce iz znanih vzrokov ne smejo gladne na tako pašo goniti. Kmetovalec mora toraj sam razširjenje predenice braniti in omejiti, samo potreba je gledati, da se že najmanjši začetki brž izprva zatarejo. Se ve da je treba, da se tudi na sosednih deteljiščih enako skrbno proti temu sovražniku postopa, ker se predenica iz enega polja tudi na drugo zatroša.

Neposredni (direktni) davki v Avstriji

leta 1871. in pa leta 1879.

Zemljiški (gruntni) davek je v vseh deželah Avstrije skupaj leta 1871. znesel 36 milijonov 523.054 gold., — letošnje leto pa ima znesti 36 milijonov in 900.000 gold.

Hišni davek je leta 1871. znesel 18 milijonov in 370.858 gld., — letos bo 23 milijonov in 650.000 gld.

Pridobninski davek (Erwerbsteuer) je l. 1871. znesel 7 milijonov in 692.821 gold., — letos bo 9 milijonov in 50.000 gold.

Dohodninski davek (Einkommensteuer) je leta 1871. znesel 15 milijonov in 511.555 gold., — letos bo 19 milijonov in 500.000 gold.

Stroški za iztirjevanje davkov (za eksekucije) so leta 1871. znesli **69.910** gold., — letos pa bodo znašali **209.000** gold., zraven tega pa je odločenih še 66.000 gold. za sodelovanje različnih vladnih osob pri davkovskih eksekucijah (menda eksekutorjev).

Ker je tolikošen razloček med eksekucijskimi stroški leta 1871. in pa letošnjega leta, naj povemo našim bralcem, koliko je zadelo različne dežele avstrijske l. 1871., koliko pa jih bo zadelo letošnje leto, tako-le:

	leta 1871.	leta 1879.
	goldinarjev	
Avstrijo pod Anižo .	15.400	45.000
Avstrijo nad Anižo .	2.500	3.500
Salcburško	500	2.200
Tirolsko in Predarlsko	—	200
Štajarsko	15.000	35.000
Koroško	6.000	8.500
Kranjsko	2.700	6.000
Primorsko	2.500	20.000
Dalmacijo	—	500
Česko	6.000	15.000
Moravsko	360	18.000
Šlezko	250	7.000
Galicijo	13.700	45.000
Bukovino	5.000	3.100

Številke 69.910 gold. za leto 1871. in pa 209.000 za letošnje leto za iztirjevanje davkov so tako grozno razločne, da ne potrebujejo nobenega komentara. Vsak bralec si lahko svoje misli.

Podučne stvari.

Vodilo za državne volitve.

(Dalje.)

Kdo pa ima volilno pravico in se toraj mora sprejeti v volilni imenik?

Glavno pravilo je to: Vsi tisti polnoletni avstrijski državljani, ki imajo pravico voliti za deželni zbor, imajo tudi pravico voliti za državni zbor.

A. *V kmetskih občinah* s 3 volilnimi razredi imajo tedaj volilno pravico vsi davkoplačevalci in občani, ki so vvrsteni v 1. in 2. volilni razred. Volilci 3. razreda odpadejo. V občinah, ki imajo samo dva ali en volilen razred, pa imate volilno pravico samo prvi dve tretjini vseh občinskih volilcev, kakor so v red postavljeni po velikosti pravega davka, ne pa samo tisti volilci, ki plačujejo dve tretjini vsega davka, kakor so v nekaterih krajih, na pr. v Metliki in Črnomlji doslej ravnali. Tudi to smo izvedeli iz merodajnega vira in če bi kje kak župan ali okrajni glavar drugače ravnal, naj se zoper župana vloži pritožba pri okrajnem glavarju, zoper okrajnega glavarja pa pri deželnem predsedniku ter naj se ob enem reč naznani ljubljanskemu centralnemu volilnemu odboru, ki bode skrbel za naglo rešitev te zadeve. — K tem volilcem se pa prištevajo še tudi vsi tisti, ki imajo po svoji osebni lastnosti pravico v občini voliti, namreč: a) duhovni v dušnem pastirstvu; b) dvorni, državni, deželni in javnih zalog uradniki; c) oficirji in vojaški družniki z oficirskim naslovom, ki so v pokoju, ali pa so se službi sicer odpovedali, pa si vojaško čast pridržali; d) vojaški družniki brez oficirskega naslova, in vojaški uradniki v boji, v službi ali pokoji, če ne spadajo k nobenemu vojaškemu krdelu; e) doktorji in ranocelniki, ki so v Avstriji dobili diplomo in imajo v občini ali javno cesarsko službo ali pa domovinsko pravico; f) načelniki in viši učitelji ljudskih učilnic, pa vodje, profesorji in učitelji viših šol v občini; g) častni meščani, tržani ali srenjčani. Volilcem se prištevajo tudi domače skupščine (korporacije), zavodi (ustanove), društva in naprave, ki od posestva, obrtnijstva, ali prihodka plačujejo vsaj že leto dni pravi in zadosten davek.

B. *V mestih in trgih* s 3 volilnimi razredi imajo volilno pravico vsi volilci 1. in 2. razreda, in razen njih pa tudi še vsi taki volilci 3. razreda, ki plačujejo vsaj po 10 gold. pravega davka. V pravi davek se pa mora vštevati tudi tretjinska priklada. To smo za prav zanesljivo zvedeli. Če bi toraj kje kak župan ali kak okrajni glavar te priklade ne hotel vštevati, naj se vloži pritožba, kakor smo že zgoraj omenili, in reč ob enem naznani volilnemu odboru v Ljubljano. — V občinah z dvema ali enim volilnim razredom pa imate volilno pravico samo prvi dve tretjini vseh občinskih volilcev, kakor so v red postavljeni po velikosti pravega davka. K njim se še prištevajo vsi uže gori pri kmečkih občinah omenjeni občani, ki imajo po svoji osebni lastnosti volilno pravico.

C. Kot veliki posestniki imajo volilno pravico vsi, ki od enega ali od več v deželno knjigo (Landtafel) vpisanih posestev plačujejo najmanj po 100 gold. direktnega davka s tretjinsko priklado vred.

V obče ne smejo voliti in tudi ne izvoljeni biti: a) osebe, ki stojé pod varstvom ali kuratorstvom; b) vsi, kateri se kot ubožci iz javnih ali občinskih sredstev oskrbujejo, ali so bili zadnje leto pred volitvijo tako oskrbovani; c) osebe, nad katerih premoženjem je razpisan konkurs, dokler je konkurzna razprava; d) osebe, ki so bile v kazen obsojene zarad kacega hudodelstva ali zarad tatvine, nezvestobe, goljufije. Ta nasledek pri hudodelstvih veleizdaje in njene sokrivde, kaljenja javnega mirú, hujskanja zoper državno vstavo, vstaje, upora, nevarnega žuganja ali silnega napada uradnih oseb, javnega posilstva, silnega ravnanja zoper korporacije ali od vlade osnovane shode, težkega telesnega poškodovanja, dvoboja in njegove sovdeležbe, zavoljo podpore pri hudodelstvih s prikrivanjem ali nezabranenjem, zavoljo potuhe dane vojaškim beguncem, pri drugih hudodelstvih, če je bil krivec obsojen vsaj za 5 let, mine še le po izteku desetih let in razen tega po izteku 5 let, pri obsodbi zavoljo tatvine nezvestobe in goljufije ali sleparije pa mine tri leta po prestani kazni.

Vsak volilec sme le enkrat voliti in sicer osebno. Samo veliki posestniki smejo katerega druzega velikega posestnika pismeno pooblastiti, da za nje voli, če se osebno volitve nočejo ali ne morejo vdeležiti. Kdor ima volilno pravico v velikem posestvu in ob enem tudi še v kaki mestni ali kmetski občini, sme le v velikem posestvu voliti; kdor ima volilno pravico v kaki mestni ali trški in ob enem tudi v kmetski občini, sme le v mestni skupini voliti; in kdor ima volilno pravico v več občinah, voli tam, kjer na-

vadno stanuje, če pa nikjer nima pravega stanovališča, voli tam, kjer največ davka plačuje.

3. Ko je volilni imenik v redu, naj občinski volilni odseki gledajo na to, da vsi, ki so v imeniku, res tudi volit gredó. Oni navadno že iz časa prejšnjih volitev poznajo, kdo je zanesljiv in kdo ne, ter naj po vsi moči omahljivim prigovarjajo in jih vtrjujejo, malomarne spodbujajo, nevedne podučujejo, nasprotnike zavračajo, se vé da brez prepira, jeze ali sovraštva.

4. Ti možje ali občinski volilni odseki naj se potem pogovoré, kateri volilni možjé naj se pri prvotnih volitvah kmetskih občin izberó.

Državne volitve se imenujejo sicer neposredne, pa so neposredne samo za velike posestnike in prebivalce mest in trgov, ki res naravnost volijo svoje poslance za državni zbor. Kmetsko ljudstvo pa svojih poslancev ne voli naravnost, ampak voli najprej volilne može, kakor za deželni zbor, in ti volilni možje še le izvolijo poslanca. Zato je pa volitev volilnih mož v kmetskih občinah silno važna. Če boste za volilne može izbrali poštene, značajne, razumne, previdne in zanesljive može, vam bodo oni gotovo tudi pravega poslanca izbrali, ki se bode na Dunaji res potegoval za vaše splošne, ne pa za svoje lastne in osebne koristi. Občinski volilni odsek naj take može izbere in naj gleda na to, da so to možje, ki vživajo splošno zaupanje in spoštovanje; zlasti naj pa nikar ne prezró tistih mož, ki so bili že pri prejšnjih volitvah volilni možje in so že dejansko pokazali, da kakor skala stojé za pravično in resnično domačo reč in jih nobena zvijača, nobeno sladkanje, nobeno žuganje ne predrugači. To so v volilni borbi že skušeni možje, zato naj jih odsek tudi zdaj najtoplejše priporoča, ter iz vseh moči dela na to, da jih bodo vsi volili enoglasno.

5. Občinski volilni odseki naj gledajo tudi na to, da se bo vsaki občini določilo postavno število volilnih mož. Navadno je pri državnih volitvah več volilnih mož, kakor pri volitvah za deželni zbor. Za vsakih 500 prebivalcev namreč se izvoli en volilen mož, za ostanek, kar ga je, ko se število prebivalcev razdeli s 500, in ko bi bil tudi le en sam, velja pa zopet za enega volilnega moža. Pri volitvah za deželni zbor se ta ostanek še le šteje, ako znaša najmanj 250 ljudí, in zato bo marsikatera občina imela za državne volitve več volilnih mož, kakor za deželne. Naj tu sledi par zgledov. Občina Kostelj na Kočevskem ima 3517 prebivalcev in voli za deželni zbor 7 volilnih mož, za državni zbor pa jih mora imeti 8, ker ostanek 17, ki se pri deželnih volitvah ne šteje, pri državnih volitvah veljá že za enega volilnega moža. Občina Velike Lašiče šteje 542 prebivalcev in voli za deželni zbor enega, za državni zbor pa dva volilna moža. Občina Sodražica ima 2660 prebivalcev in voli za deželni zbor 5, za državni zbor pa 6 volilnih mož.

Županje zahtevajte, da naj vam pri okrajnem glavarstvu naznanijo število občinskih prebivalcev, kakor se je pokazalo pri zadnjem ljudskem številjenju koncem leta 1869., in potem boste sami vedeli, koliko volilnih mož ima vaša občina voliti.

Občine, ki nimajo 500 prebivalcev, volijo po enega volilnega moža.

6. Občinski odseki naj tudi pazijo, da uradniki in beriči zlasti po mestih in trgih volilcev ne bodo begali in za nasprotno stranko agitirali, ker vlada sama želi, da naj uradniki ostanejo nepristranski in objektivni in naj se ne potegujejo za nobeno stranko.

7. Občinski odseki naj dalje gledajo na to, da se bodo prvotne, in potem tudi državne volitve same prav vršile.

Okrajno glavarstvo mora županom o pravem času naznaniti, katerega dne, ob kateri uri in v kateri hiši se bodo vršile prvotne volitve, in župan mora to precej volilcem naznaniti in jih povabiti k volitvi. Volilna komisija je sostavljena iz volilnega komisarja in iz županstva. Glasovanje je pri nas ustmeno, kakor pri volitvah za deželni zbor. Zato naj si pa vsak volilec dobro zapomni imena volilnih, katere jim občinski odsek priporoča, da jih potem volijo vsi enoglasno. Za izvolitev je potrebna nadpolovična večina glasov.

Vsak volilen mož potem dobí od okrajnega glavarstva svojo izkaznico (glasovnico), katera mu daje pravico določenega dne, ko se vrší volitev poslanca, stopiti v volilno sobo. V to sobo tedaj razen volilcev noben ne sme priti. Zato naj pa volilni možje dobro pazijo, da svojih glasovnic ne zgubé ali pa domá ne pozabijo. Ako pa kak volilec svojo glasovnico zgubí ali tako pokvari, da ni za rabo, mu mora, ako to zahteva, ali okrajno glavarstvo, ki take glasovnice daje, ali pa na dan volitve tudi volilni komisar drugo glasovnico izročiti. —

Volitev državnih poslancev sama se ravno tako vrší, kakor volitev deželnih poslancev.

A. *V kmetskih občinah* je ta volitev ustmena. Vodi pa volitev vpričo volilnega komisarja, ki pa nima nič govoriti, volilna komisija 7 udov. 3 ude volijo volilci pismeno, 3 pa imenuje volilni komisar, in teh 6 potem izvoli še 7. uda komisije; teh 7 izmed sebe voli predsednika, in vseh sedem podpiše volilni protokol.

Vsak volilec mora, ko ga pokličejo, natančno imenovati tistega moža, ki naj po njegovi želji bode poslanec.

Kedar so pa volilci oddali svoje glasove, naj ne gredó iz volilne sobe, dokler se jim ne naznani izid volitve, ker je včasih potrebna ožja volitev, ako namreč noben kandidat nima nadpolovične večine glasov; kaj lahko bi potem zmagala nasprotna stranka, ko bi naših mož več na volišči ne bilo.

Volijo pa kmetske občine 5 poslancev v državni zbor, in sicer volijo sodnijski okraji:

a) Ljubljana, Vrhnika v Ljubljani, — Litija, Zatičina v Litiji, — Ribnica in Lašiče v Ribnici, vsi skupaj enega poslanca;
b) Postojna, Bistrica, Senožeče in Vipava v Postojni, — Logatec, Lož in Idrija v Logatcu, vsi skupaj enega poslanca;
c) Kranj, Loka in Tržič v Kranji, — Kamnik in Brdo v Kamniku, — Radolica in Kranjska gora v Radolici, vsi skupaj enega poslanca;
d) Novomesto v Novomestu, — Krško in Kostanjevica v Krškem, — Črnomelj, Metlika v Črnomlji, vsi skupaj enega poslanca;
e) Kočevje v Kočevji, — Trebnje in Žuženberk v Trebnjem, — Radeče in Mokronog v Radečah, vsi enega poslanca.

B. Za volitev *mest in trgov* izvoli pa občinski zastop mesta ali trga, kjer se volitev vrši, 3 ude v volilno komisijo, 3 druge imenuje volilni komisar, in teh 6 izvoli še 7. uda volilne komisije, in vseh 7 izmed sebe voli predsednika in podpiše volilni protokol.

Volitev v mestih in trgih se pa vrši pismeno in tajno. Vsak volilec dobí od gospóske glasovnico, na katero naj se zapiše samo imé poslancevo. Svojega imena pa ni treba podpisati. Tudi ne sme nihče rabiti druge glasovnice, kakor ono, ki jo je prejel od gospóske, ker bi bil sicer njegov glas neveljaven. S to glasovnico pridejo volilci ob dnevu volitve na volišče. Tam se berejo imena volilcev po abecednem redu, in ko katerega pokličejo, stopi pred komisijo in ji izročí

skupaj zganjeno glasovnico, na kateri je zapisano samo imé poslancevo, ob enem pa pokaže izkaznico, katero je bil z glasovnico vred od gospóske prejel, v dokaz, da je res on tisti, ki so ga poklicali in da ima volilno pravico. Oddajanje glasov se ob določeni uri sklene, vendar pa se tistim, ki so bili uže pred določeno uro v volilni sobi, ne sme zapreti glasovanje. Kdor pa pozneje pride, ne sme več glasovati. Kakor kmetski volilci, naj pa tudi volilci mest in trgov ne gredó iz volilne sobe, dokler se jim ni naznanilo, kdo je za poslanca izvoljen.

Mesta in trgi na Kranjskem volijo si državne poslance, in sicer:

a) Ljubljana s trgovinsko zbornico vred enega;
b) Postojna, Idrija, Vrhnika, Lož, Radolica, Tržič, Kamnik, Kranj in Loka skupaj enega;
c) Novomesto, Višnjagora, Krško, Kostanjevica, Črnomelj, Metlika, Kočevje in Ribnica enega.

Vsako mesto in vsak trg voli domá.

C. *Veliki posestniki* volijo v Ljubljani 2 poslanea, ravno tako kakor za deželni zbor.

D. *Ženske* nimajo volilne pravice za državni zbor.

Volitve državnih poslancev

na **Štajarskem**: za kmetske občine dne 2. julija, za mesta 4. julija, za trgovinske zbornice 7. julija, in za veliko posestvo 8. julija;

na **Goriškem** in v **Istri**: za kmetske občine 29. junija, za mesta 2. julija, za trgovinske zbornice 5. julija, za veliko posestvo 8. julija;

v **Trstu** bo volil prvi volilni razred 29. junija, drugi razred 1. julija, tretji razred 4. julija, trgovinska zbornica 7. julija;

na **Koroškem**: kmetske občine 5. julija, mesta 7. julija, trgovinska zbornica 9. julija, veliko posestvo 10. julija.

na **Českem**: kmetske občine 20. junija, mesta 30. junija, trgovinske zbornice 2. julija, veliko posestvo 3. julija;

na **Moravskem**: kmetske občine 1. julija, mesta 3. julija, trgovinske zbornice 4. julija, veliko posestvo 7. julija;

v **Galiciji**: kmetske občine 30. junija, mesta 3. julija, trgovinske zbornice 7. julija, veliko posestvo 9. julija.

Po „Slov."

Slovensko slovstvo.

* *„Krščansko-katoliško nravoslovje"* se imenuje nova knjiga, katero je spisal gosp. Franc Kosec, župnik v Truškah, in založila tiskarnica družbe sv. Mohorja v Celovcu. Knjiga ne zanimiva samo slovenskega duhovnika, marveč v obče občinstvo slovensko. Delo je bilo o tem oziru zeló težavno, ker nam za marsikake znanstvene izraze še manjka določene znanstvene terminologije in je gosp. pisatelj bil zato prisiljen, stvariti novih besed. Občni del je razdelil na 2 oddelka, posebni del pa na 3, tako, da kolikor mogoče na kratko, a vendar lahko nmevno, na 17 pôlah obdela obširno polje morále ali naravoslovja. Cena tej knjigi je 1 gold. 20 krajc.

* *Fara sv. Petra pri Mariboru.* Krajepisno-zgodovinske črtice. Spisal France Zmazek, kaplan pri sv. Petru pri Mariboru. S podobo sedanjega župnika in zlatomešnika Marka Glaserja. Tiskal J. M. Pajk v Mariboru. 1879.

Tak naslov ima blizo 4 pôle debela spominska knjižica, kateri na čelu stojí v novomeški Krajčevi tiskarni natisnena podoba visokospoštovanega rodoljuba, častnega kanonika gosp. Marka Glaserja in katero so mu v spomin zlate sv. maše 25. dne maja posvetili njegovi častilci, med katerimi v prvi vrsti se ve da tudi pisatelj ove knjige. V predgovoru pravi gosp. pisatelj, da je knjižico osnoval po smislu okrožnice nepozabljivega knezoškofa Slomšeka leta 1855., katera duhovnikom na srce poklada spisovanje „farnih spominskih knjig". Gospod Zmazek je blago željo Slomšekovo lepo izpolnil in o pravem času. — Knjižica pripoveduje marsikaj zanimivega. Nas je med drugim zabavala tudi ona črtica, ki popisuje pravdo, ki jo je imel sicer jako priljubljeni župnik Nikolaj Škof „z nekaterimi porednimi farani, ker — jim ni dovolil zvoniti zoper točo. Reč je tako daleč prišla, da je 18. avgusta 1795. bilo zopet dovoljenje dano, z zvonenjem slabo vreme odganjati! „Pod tem gospodom župnikom — beremo v opazki — je menda tožba nastala med Št. Peterčani in Lembachčani, ki so tožili, da Peterčani točo k Lembachčanom zvonijo in streljajo. Tožba je bila s tem rešena, da je Lembahčanom dovoljeno bilo, „točo k sv. Petru nazaj zvoniti in streljati". — Kaj pač današnji Lembahčani pravijo k tej — pravdi svojih prednikov?

Politične stvari.

Gospoda Dežman in vitez dr. Kaltenegger v ustavoverskem zboru ljubljanskem — in pa grof Hohenwart z centralnim volilnim odborom dunajskim.

26. dne maja zvečer zbrala se je peščica družabnikov ljubljanskega konstitucijonalnega društva v kazini, da so priprave začeli za volitve poslancev v državni zbor in „liberalni volilni odbor" snovali. Predsedoval je skupščini dr. Schrey, in kdor se je prikazal v „klubzimmer", bil je bratovsko pozdravljen. Vrsto govornikov je pričel bivši državni poslanec gosp. Dežman, ki je, kakor „Laibacherica" poroča, razgrnil delavnost „liberalnih kranjskih poslancev" v zbornici poslancev (dr. Suppana, Hozhewarja, pl. Langerja, grofa Thurna, dr. Schafferja in svojo), popisal razmere klubov in strank, vzajemnost med ministerstvom in veliko ustavoversko stranko, — konečno pa omenil tudi važnejša dela, ki jih je zbornica v teku 6 let rešila ali pa nerešena pustila. Govoril je tudi nekoliko o železnici dolenjski, rekši, da ni res, da bi jo bil on svojim volilcem „zagotovil", kakor trdijo to slovenski časniki. — Gosp. deželnemu glavarju dr. Kalteneggerju je Dežmanovo poročilo tako všeč bilo, da je, milovaje zeló težavni stan „und die mannigfaltigen beengenden Zwangslagen der Verfassungspartei", priznanje izrekel ustavovernim poslancem kranjskim, da so svojo nalógo v državnem zboru izvrstno dobro (in bester Weise) izpolnili, in predlog stavil, naj konstitucijonalno društvo kot centralni organ ustavoverne stranke kranjske se jim zahvaluje za njihovo postopanje.

Čeravno — razen gosp. Dežmana, ki je le takrat se oglasil v državnem zboru, ko je pritožbe dr. Vošnjaka skušal podirati — nobeden kranjskih ustavovercev ni nikoli zinil besedice v zboru, *) so bili oni vendar zmirom zvesta armada ustavoverski stranki, ki je z ministerstvom Auersperg-Lasserjevim 6 letih gospodovala in vse po svoji volji določevala v zbornici poslancev in katere žalostna zapuščina je zdaj ta, da — zraven 8 milijonov in 800.000 gold., ki je v

*) Halt! Gosp. Dolfi Schaffer je enkrat nekaj ongavil. Stavec.

teku 6 let požrla dnina (diete) poslancev, imamo zdaj pod ustavoverskim gospodarstvom 500 milijonov goldinarjev novega državnega dolgá in ustavoverci so sklenili svojo delavnost s 78 milijoni letošnje primanjkave. In gledé na vse to, hvalo in zahvalo izreka deželni glavar vitez dr. Kalteneggeer ustavovercem kranjskim za harmonično delovanje z veliko ustavoversko stranko!!

Namesti da mi kritikujemo tako izjavo, damo volilcem, ki ne umeje slovenski, razglas grofa Hohenwarta, na zadnji strani današnjega lista poslovenjeni, v nemškem jeziku, da vidijo in slišijo, kako gospodarstvo ustavoversko sodijo drugi resni možje, ki obžalujejo današnji britki stan Avstrije, in ž njimi ogromna večina Avstrijancev.

Tako-le se v izvirniku glasí izjava konservativnih mož, ki želijo Avstriji ohraniti obstoj:

„Abermals hat unser Allergnädigster Kaiser und Herr uns zur Neuwahl des Abgeordnetenhauses des Reichsrathes berufen.

In diesem wichtigen Momente, der von entscheidendem Einflusse auf die Geschicke unseres Vaterlandes in den nächsten sechs Jahren sein wird, tritt an die von dem jüngst abgetretenen Ministerium mit allen möglichen Mitteln geschädigte und zurückgedrängte conservative Partei mehr als an jede andere die Nothwendigkeit heran, ihre Organisirung zu vervollständigen, ihre Kräfte zu sammeln, ihre Reihen zu ordnen, um sich im neuen Abgeordnetenhause jene Achtung gebietende Stellung zu erringen, die es ihr möglich macht, auf die öffentlichen Angelegenheiten den im Interesse des Vaterlandes gelegenen und ihrer numerischen Stärke entsprechenden Einfluss zu nehmen.

Zu disem Ende wurde ein Central-Wahlcomité der conservativen Partei in Wien mit der Aufgabe aufgestellt, die Thätigkeit jener Comité's, welche in den einzelnen Königreichen und Ländern, theils schon seit einer Reihe von Jahren im conservativen Interesse thätig sind, theils für die gegenwärtigen Wahlen neu in's Leben gerufen werden, in allen Richtungen, in denen dies wünschenswerth erscheint, nach Kräften zu unterstützen und zu fördern. Dasselbe tritt mit dem heutigen Tage in Wirksamkeit, und wird seine Aufgabe im steten und engsten Einvernehmen mit den erwähnten Landescomités zu lösen bestrebt sein.

Von der Aufstellung eines eigenen, detaillirten Programmes glauben wir um so mehr Umgang nehmen zu sollen, als sich das, was wir wollen, in wenige Worte zusammenfassen lässt. *Wir wollen der Corruption, die bereits so erschreckende Dimensionen angenommen hat, überall entschieden entgegentreten, und dem Rechte auf allen Gebieten des öffentlichen Lebens wieder zum Durchbruche verhelfen, — wir wollen den vollen Einklang zwischen Kirche und Staat wieder herstellen, — wir wollen die historisch begründete und gesetzlich garantirte Gleichberechtigung aller Nationalitäten in Oesterreich zur Wahrheit machen und dafür sorgen, dass die verfassungsmässigen Freiheiten in Hinkunft nicht blos Einer Partei, sondern Allen gleichmässig zu Gute kommen, — wir wollen die endliche und so dringend gebotene Ordnung im Staatshaushalte herstellen, und unserem Vaterlande die Möglichkeit sichern, in den Fragen der äusseren Politik mit dem ganzen Vollgewichte einer Grossmachtstellung eintretten zu können. Wir wollen endlich diese Ziele nicht im Wege des Umsturzes des Bestehenden, sondern in jenem ruhiger stetiger Fortentwicklung anstreben, weil nur so Gaschaffenes auch die Gewähr einer Dauer in sich trägt.*

Gross und schwierig ist diese Aufgabe, wie wohl Jedem ein Blick auf die **beklagenswerthen Zustände lehrt, die wir als Erbtheil einer Zeitperiode übernehmen müssen**, in welcher die conservative Partei in der ungerechtesten Weise des ihr gebührenden Einflusses beraubt war. Desshalb ist es aber auch nothwendig, dass in diesem wichtigen Momente Alle, die sich ein offenes Auge für die Zustände des Vaterlandes bewahrt haben, fest und einig zusamenstehen, damit nicht das Bessere der Feind des Guten werde. Vertrauensvoll richten wir an alle jene Wähler, die sich unter unserer Fahne sammeln wollen, die dringende Aufforderung, vollzählig an der Wahlurne zu erscheinen, und einstimmig jene Männer zu wählen, welche ihnen das conservative Wahlcomité ihres Landes vorschlagen wird.

Einem solchen Zusammenwirken der Conservativen in allen Königreichen und Ländern wird das grosse Werk gelingen, unser schwer geprüftes Vaterland einer glücklicheren Zukunft entgegen zu führen. Und das walte Gott!

Das Central-Wahlcomité der conservativen Partei.
Wien am 26. Mai 1879.

Carl Graf Hohenwart,
Obmann.

Constantin Fürst Czartoryski. Franc Graf Falkenhayn. Julius Graf Falkenhayn. Dr. Friedrich Harrant. Alois Prinz Liechtenstein. Georg Lienbacher.

Naši dopisi.

V Gorici 2. junija. — Bella (comitialia) gerant ceteri — tu felix dopisnik piši o — vremenu! In to ni šala: vreme bo — če pojde tako naprej — najvažniši narodno-gospodarstveni faktor, ki bo posrednje vplival tudi na volitve za državni zbor. Mislimo si na pr. našo Furlanijo, naša Brda. Primorski naši Lahi niso jeseni sejali pšenice in spomladi turšice ne; trta nič kaj dobrega ne obeta; sviloprejkam je vreme jako neugodno; obup jih je že lani gonil v Ameriko: kaj bo še le letos? Lakota gotova, subvencije potrebne in pa kake subvencije! Ni li tedaj verjetno, da — če jih bo sploh veselilo, udeleževati se volitev — bodo gledali reveži na tistega kandidata, ki jim zamore kaj pridobiti? Nehoté sem zabredel v brezdno volitne agitacije. Brž k vremenu nazaj! V središči sadne dežele smo in skoraj ne vemo, kaj so češnje — konec maja! Ves bledi plehki drobiž, ki pride na lepi naš trg, izgine koj in odnese ga parnik v tuja mesta. Prav taka je z grahom in špargeljni. Godí se nam, kakor čevljarskim ženam, ki hodijo bôse, in kakor kovaškim kobilam, ki so nepodkovane. Mi pridelujemo zelenino in sadje za druge. Pa naj bo; da bi se le naši kmečki ljudje kaj opomogli! — Te binkošti je dež samega sebe prekosil. Vkljub slabemu vremenu pa in vkljub slabi letini je bilo birmancev vse polno. Nekaj novega smo slišali letos pri birmi. Pred 10—12 leti sem sprožil jez misel, da naj bi se na Véliko noč in Vseh Svetih dan, ko se v naši prvostolnici naznanja popolnoma odpustek, oznanil tudi po slovenski — češ, da ste dve tretjini slov. ljudí v cerkvi. Takrat so nekateri gospodje nos zavihnili. Letos se je zgodilo, česar bi se jaz sam ne bil nadejal: pripravljavne molitve pred birmo je molil č. g. Alpi ne samo po italijanski, temveč tudi po slovenski. Tako je prav. — Včeraj se je raznesla po mestu novica, da se je faktični vrednik „Soče“, g. Ernest Klavžar, vredništvu odpovedal. — Sinoči smo pokopali učitelja tukajšnje državne deške šole gosp. Avgusta Lebana. Rajnki je bil še le 32 let star, zmožen učitelj in v muziki veščak. V cerkvi so mu zapeli odlični pevci slovensko nadgrobnico. — Za

popravljanje samostanskega vrta na Kostanjevici se bodo nabirali milodari po vsej škofiji, ker vlada nič k temu delu pripomoči ne more. — Pisal sem uni pot o naših mestnih volitvah. Tudi v I. skupščini so zmogli — razen enega — vsi kandidati „varčnostnega“ odbora. Kaj se pa te dni zgodi? Župan je prejel od namestništva dopis, v katerem je prejšnje starešinstveno gospodarstvo pohvaljeno, in „comitato economico“, o katerem se je mislilo, da je imel o volitval z drugimi veljaki tudi vlado za sabo, ne vé zdaj, ali so to sanje, ali je resnica, kar se pri nas godí.

Od sv. Petra pod Mariborom 31. maja. — Naj tudi „Novice“ omenijo v svojih listih slovesnost, ki smo jo 25. maja tù imeli, ko so zlato sv. mašo obhajali preč. gosp. Marko Glaser, naš 37letni župnik, častni kanonik, konzistorijalni svetovalec lavantinski in duhovni svetovalec sekovski. Navrelo je veliko ljudstva in došlo od vseh strani mnogo častilcev zlatomašnikovih, skup 32 duhovnih gospodov. Pred slovesnim sprevodom je sestra in gospodinja zlatomašnikova, spošt. Marija Glaserjeva, po 50. letih zopet z vencem pristopila in ga položila na bratovo glavo; stregli ste jej 2 družici sorodkinji: Ivana in Rozalija Glaserjeva. Prizor je navzoče do solz ganil. Udeležili so se sprevoda tudi šolska mladež, belo oblečene deklice, pevci, bogoslovci, duhovniki, kanoniki, 3 jubilanti vsak z barvano palico v roki, na kateri je bil venec z napisom: 50 let. Pri sv. maši so asistirali preč. kanoniki lavantinski, bogoslovci pa in domači in tuji pevci pod vodstvom gosp. Maniha izvrstno peli latinsko Molitorjevo „missa Angelorum custodum“. Po sv. maši so pa nam prečastiti g. kanonik Kosar v uzvišeni mojsterski besedi razložili mnogovrstne velike zasluge zlatomašnikove. Po sv. opravilu se je v farovžu zlatomašniku čestitalo in pri tej priliki se jim poklonilo mnogovrstnih daril, diplom in čestitek. Došlo je tudi mnogo telegramov, pisem itd. Krasna je bila čestitka lavantinske duhovščine z kronogrami latinskimi, koje je spretno sestavil častiti gosp. župnik Herg. Pri obedu je bilo veliko veselja; naj povem le to, da med petjem in deklamovanjem so naposled pred gosp. jubilanta stopile narodno-slovanski oblečene deklice zavoda šolskih sester ter čestitale mu vsaka v drugem slovanskem jeziku: Štajarka, Kranjica, Korošica, Bošnjakinja, Čehinja, Slovakinja in Rusinja. Nenavadni prizor je navzoče močno razveselil in izvabil živahno priznavanje. Sploh svečanost je bila velikim zaslugam blagega jubilanta vseskozi primerna. Vsak gost je v spomin tega veselega dne prejel od bivšega prečastitega gosp. kaplana Zmazeka knjižico: „Fara sv. Petra pod Mariborom“ z jako dobro podobo jubilantovo. Živio mnogozasluženi gospod jubilant še mnogo let!

Iz Ljubljane. — Živahno volilno gibanje, kakor še menda nikoli poprej, se je uže pričelo po deželi in rodoljubom našim razglas centralnepa narodnega odbora ni bil klic vpijočega v puščavi. Prav tako! Troje jim je glavna stvar: 1) da skrbijo za to, da v volilnem imeniku nihče ni izpuščen, ki ima volilno pravico, a tudi nihče va-nj zapisan, ki je nima, 2) da se izberó zanesljivi poštenjaki za volilne možé, 3) in izbere pravi poslanec za vsak okraj. Kar se poslancev tiče, teško čakajo pododbori sem ter tje, da bi centralni odbor kmalu že kandidate za Krajnsko razglasil. Al centralni odbor, kakor je razglasil v svoji prvi okrožnici, noče posameznim okrajem diktirati poslancev, in pričakuje nasvetov od pododborov dotičnih okrajev, ki skupaj enega poslanca volijo. Ker pa se porazumljenje med posameznimi okraji ne dá lahko pismeno doseči, naj bi tisti volilni okraji, kateri skupaj volijo, na kakem priležnem mestu in odločenem dnevu shod napravili v posvet zarad kandidata, in če je eden ali pa več kandidatov za isti okraj znanih, naj se tudi ti pozovejo v shod. V Ljubljano sklicevati Bohinjcev, Črnomljanov in Trnovcev pač ne kaže, ker 5—10 mož, ki bi od daleč prišli, ne upalo bi si definitivno določevati o tako važni stvari; v bližnjih okrajih pa „svoji k svojim“ lahko pridejo, a to je kmalu kmalu treba. — Tri poslance od dosedanjih kranjskih državnih poslavcev imamo, kakor enoglasno slišimo, uže gotove, to so: grof Hohenwart, katerega so nam leta 1873. vrli naši Gorenjci v državni zbor poslali in na katerega smemo Kranjci ponosni biti, kajti on veljá za najimenitnejšega poslanca, ki ob svojem času gotovo zopet pride na krmilo ministerstva; poleg njega sta izvrstno značajna rodoljuba gotova: Dolenjci, ki so grofa Barbota izvolili si za svojega poslanca v deželni zbor, nameravajo ga pa zdaj zopet voliti v državni zbor, — drugi dolenjski okraji pa si zopet izvolijo gosp. Vil. Pfeiferja. Nadjamo se, da dobimo tudi za druge volilne okraje pravih poslancev in da ne bode zmagala nikjer nam nasprotna stranka, ki „laži-ustavoverstvo“ in „laži liberalizem“ na svojem praporu nosi. Zmage se pa temveč smemo nadejati, ker je minister Taaffe — kar se nam v več pismih z Dunaja potrjuje — odločno obljubil za to skrbeti, da se cesarski uradniki nikakor ne smejo v volilne zadeve vtikati, kakor se je to godilo pod prejšnjim ministerstvom, ko je uradnikom za ustavoversko stranko agitirati še prav dolžnost bila. S to ministrovo prepovedjo v zvezi je menda to, da je preteklo nedeljo gosp. dež. predsednik vitez Kalina poklical vse c. k. okrajne glavarje v Ljubljano in jim menda službeno razodel voljo ministrovo. Da se pa volja ministrova tudi izpolnuje, za to naj skrbijo rodoljubi po deželi in vsak tak prestopek uradnikov naznanijo slavnemu c. k. deželnemu predsedstvu, ali pa tukajšnjemu centralnemu volilnemu odboru, da ga on kar naravnost objavi dunajskemu glavnemu volilnemu odboru, ki bode na višem mestu pomoči iskal zoper rogoviljenje uradnikov.

— (*Iz seje deželnega odbora 30. maja.*) Sklenilo se je, da se služba vrtnarskega pomočnika na deželni vino- in sedjerejski šoli na Slapu razpiše; — sklep občinskega odbora v spodnji Šiški zarad vpeljanja nekaterih občinskih taks se je potrdil; — prošnje za podelitev izpraznjene štipendije za hčere revnih plemenitašev oziroma zaslužnih deželnih ali državnih uradnikov ali častnikov izročé se visoki vladi s stavljenjem terno-predloga; — po predlogu krajnega in okrajnega šolskega sveta se pritrdi, da se Jož. Klopčič v učiteljski službi na ljudski šoli na Jesenicah definitivno potrdi.

— Matica naša je 31. maja z likvidacijskim odborom banke „Slovenije“ sklenila pogodbo, po kateri kupi njeno hišo poleg zvezdnega drevoreda v Ljubljani.

— Izlet v Borovnico in Bistrico namerava, ako bode vreme lepo, napraviti pevski zbor narodne naše čitalnice prihodnjo nedeljo. Odpelje se ob $5^1/_2$ uri zjutraj čez Vrhniko in Bistro v Borovnico, kjer bo obedoval. Ob 4. uri popoldne je veselica v Bistri, kjer pevci pojó več zborov. Ob 7. uri zvečer se vrnejo zopet v Ljubljano.

— Zadnji „Brencelj“ se je dobro nališpal za — prihodnje volitve.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — O binkoštnih praznikih se niti v notranji niti v unanji politiki ni dogodilo nič važnega. Zvonec povsod nosijo zdaj volitve. Programi rastejo kot gobe iz tal, in posebno ustavoverna stranka jih ima cele kupe — v dokaz, kako se je pretekla leta ta še tako mogočna stranka zdrobila na male in različne

kosce. — Zeló potrlo je „liberalno“ stranko smrt enega njenih kolovodjev, nekdanjega ministra in sedanjega milijonarija dr. Giskre, ki je 1. dne t. m., 60 let star, umrl.

— Največa pozornost je obrnjena na volitve na Českem, ki se začnó 28. dne t. m. Ali pridejo v dunajaki zbor ali ne? to je prevažno vprašanje, na katero danes gotovega odgovora še ne vemo.

Iz Maribora. — V shodu mnogih odličnih narodnjakov je bilo 29. dne maja enoglasno sklenjeno, naj se v doljnem Štajerji osnuje centralni volilni odbor, ki volilcem sledeče poslance nasvetuje: za kmetske občine celjskega okraja dr. Vošnjaka, — ptujskega okraja gosp. Hermana, — mariborskega pa c. kr. dvornega svetnika barona Gödel-a, ki rojen Slovenec je podpisal narodni program. — V nemški okraj lipniški se je šel minister Stremayer zopet za poslanca ponujat, ali, kakor je on rekel, račun pokladat za svoje dosedanje postopanje. Skupščina mu je „bravo“ ploskala.

Goriško. — Volilni valovi tu na slovenski zemlji čedalje buje kipijo: 4 kandidatje, 4 narodne stranke, pa le 1 poslanec. To je z malo besedami tukajšnji neprijetni prizor.

Koroško. — Volitve so blizo, — al dozdaj še ni duha ne sluha o kakem volilnem odboru; naši narodnjaki spančkajo še mirno.

Razglas o volitvah poslancev za državni zbor.

Zopet nas je naš premilostljivi cesar in gospod pozval na nove volitve poslanske zbornice državnega zbora.

V tem važnem hipu, ki bode na osodo naše domovine odločno uplival v bodočih šestih letih, treba je naši konservativni stranki, katero je nedavno odstopivše ministerstvo bolj kakor vsako drugo stranko in, kolikor se je najbolj dalo, škodovalo in v kot potiskalo, da spopolni svojo organizacijo, zbere svoje moči in urédi svoje vrste zato, da si v novi poslanski zbornici pridobí ono mesto spoštovanja, s katerega jej bode mogoče uplivati na javne zadeve v prid domovini in z ono krepostjo, ki je primérna številu avstrijskih prebivalcev, kateri se prištevajo naši stranki.

V ta namen se je sestavil na Dunaji poseben centralni volilni odbor konservativne stranke, kateremu je nálog, da v vseh obzirih, kjer je kaj takega želeti, po moči podpira in pospešuje delavnost tistih odborov v posamesnih kraljestvih in deželah, kateri ali uže mnogo let delajo v konservativnem smislu, ali so za sedanje volitve se na novo ustanovili.

Ta odbor pričenja z današnjim dnevom svoje delovanje; njemu bode skrb, rešévati svoj nálog po vednem in natančnem porazumevanji z omenjenimi volilnimi odbori posameznih dežel.

Sestavljati poseben nadroben program se nam nikakor ne vidi potrebno, ker to, česar mi hočemo, se lahko reče z malo besedami. **Mi hočemo izpridenosti (korupciji), katera se je uže tako strahovito razširila, povsodi odločno se ustavljati in pravici po vseh krogih javnega življenja zopet pripomoči do veljave, — mi hočemo zopet probuditi popolno soglasje med cerkvijo in državo, — mi hočemo delati na to, da se zgodovinsko utemljena in postavno zavarovana ravnopravnost vseh národnosti v Avstriji vresniči, in skrbeti za to, da ustavne svoboščine ne ostajajo zgolj le jedni stranki priboljšek, ampak da jih vživamo vsi — mi hočemo v državnem gospodarstvu dolgo pogrešani in nujno potrebni red, pa zagotoviti naši državi ono veljavno moč, da o vprašanjih vnanje politike polnovažno in velevlasti pristojno postopati more. Vsega tega pa nočemo doseči s silovito prekucijo obstoječega, ampak doseči hočemo po poti mirnega daljnega razvoja, vsaj vemo, da jedino to, kar se stvarja po tej poti, ima v sebi obstanka poroštvo.**

Da je visok in težák ta nálog, to vsakemu pokaže pogled v obžalovanja vredne razmere, katere moramo prevzeti kot zapuščino one dôbe, ko je konservativna stranka bila po krivici op enjena vsega svojega pristojnega jej uplíva. Prav zato pa je treba, da v tem važnem hipu vsi, ki so si ohranili še jasen pogled o razmerah domovine naše, trdni in združeni ostanejo, da bolja stvar ne bode sovražnica dobri.

Zaupljivo pošiljamo zatorej vsem pod našo zastavo zbranim volilcem nujni poziv: naj se vsi vsi udeležijo volitev in jednoglasno volijo ónih móž, katerih jim nasvetuje konservativni volilni odbor njih dežele!

Taki skupni delavnosti konservativnih mož po vseh kraljestvih in deželah se bode posrečilo velevažno delo, da privêdemo svojo težko skušano domovino do srečnejše bodočnosti. V to pomozi Bog!

Centralni volilni odbor konservativne stranke.

Na Dunaji dné 26. majnika 1879.

Grof Karol Hohenwart,
prvomestnik.

Knez Konstantin Czartoryski. Grof Franjo Falkenhayn. Grof Julij Falkenhayn. Dr. Friderik Harrant. Alojzij princ Liechtensteinski. Oroslav Lienbacher.

Ta velevažni razglas, ki sem ga ravnokar prejel s pismom prevzvišenega gospoda grofa Hohenwarta, prvomestnika na Dunaji ustanovljenega centralnega volilnega odbora avstrijske konsevativne stranke, radosten hitim v imenu deželnega našega volilnega odbora naznaniti našim volilnim pododborom in vsem našim volilcem, da vidijo, da o prihodnjih volitvah nismo več samci, ampak da v prestolnici cesarjevi — na Dunaji — so se združili možje najsijajniših imen v glavni odbor, ki hoče na pomoč biti odborom vseh avstrijskih dežel, kateri na volilni svoji zastavi imajo napis: *„Tako, kakor je dozdaj bilo, ne sme več biti!“*

In kakošen je program teh odličnih móž? — kaj hočejo? — Res! na kratko je načrtano pismo, al pisano je z lapidarnimi pismenkami, katero v malo vrsticah vse pové, česar zahteva pošteni Slovenec in lojalni državljan, ki želí Avstrijo rešiti popolnega propada. To pismo bode gotovo ojačilo Vas, rodoljube po deželi, katere je naprosil centralni odbor, da osnujete volilne pododbore, ki so centralnemu odboru desna roka v srečno izvršitev velike in težke naše naloge; — osrčil pa bode tudi naše volilce, v katerih rokah je zdaj našega naroda čast in sreča; navdušeni po teh načelih stopili bodo pogumno na volišče za sveto reč, če tudi sladko vabijo ali pisano gledajo protivniki, in enoglasno volili poslance, ki jih po dogovoru s pododbori bode brž ko mogoče nasvetoval centralni odbor.

V Ljubljani 3. junija 1879.

Dr. Jan. Bleiweis,
prvomestnik centralnega narodnega volilnega odbora.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Tisk in založba: Jožef Blaznikovih naslednikov v Ljubljani.